

Pedagogická komunikace

8. lekce: Facilitace skupinové práce

Mgr. Kateřina Lojdová, Ph.D.
lojdova@ped.muni.cz

Diskuse ve výuce

- ▶ základní charakteristikou diskuse je vzájemné kladení otázek a podávání odpovědí mezi všemi členy skupiny
- ▶ rozprava, při které dochází k výměně názorů, zkušeností a informací

Aby bylo možné diskutovat...

Facilitace

- ▶ Co si představíte pod pojmem facilitace?
- ▶ Jaké lze použít alternativní termíny pro tento proces?

Facilitace

- ▶ facilitace je způsobem vedení skupinových setkání
- ▶ facilitovat znamená ulehčovat, v kontextu práce se skupinou ulehčovat tak, aby se skupina diskutujících dostala k tomu, k čemu se sešla.
- ▶ facilitace zohledňuje charakteristiky skupiny, množství času k dispozici, a zvláště cíle a výstupy setkání

Facilitátor

- ▶ Facilitátor má nástroje, které podporují efektivní diskusi, definování problémů, hledání a zvažování řešení a efektivní rozhodování ve skupině.
- ▶ Co je to za „nástroje“?

Otevírající otázky

- ▶ Otevírací otázka je ta, na kterou se nedá odpovědět jednoslovně „ano“ nebo „ne“.
- ▶ Tyto druhy otázek začínají příslovcem „jak, kdy, co, kdo, proč, čím, jaké, které, čím“
- ▶ Příklad: Žáci ve Vaší třídě plnili skupinový úkol. Nyní jste se s nimi sešli a reflektujete proces plnění úkolu. Uved'te několik otevíracích otázek.

Otevírající otázky

- ▶ Co je dobré a co se nepovedlo?
- ▶ Co byste příště udělali jinak?
- ▶ Jaký je Váš pohled na toto potenciální řešení?
- ▶ Jak by se to změnilo, kdybyste to udělal jinak?
- ▶ Co by se mohlo udělat, abychom předešli těmto chybám?
- ▶ V čem je problém?
- ▶ Můžete mi o tom říci něco bližšího?

Zavírající otázky

- ▶ vedou k odpovědi ano/ne, nerozvíjí diskusi
- ▶ Jaké otázky byste položili na závěr (po vyučovací hodině, po splněním úkolu, po realizované aktivitě...)?

Zavírající otázky

- ▶ Bylo to srozumitelné/nesrozumitelné?
 - ▶ Máte nějaké otázky?
 - ▶ Napadají vás teď nějaké otázky?
 - ▶ Chcete k tomu ještě něco dodat?
 - ▶ Všimli jste si ještě něčeho dalšího?
-

Přesměrovávací otázky („bumerangové“)

- ▶ Účastníci často dávají facilitátorovi otázky, kterými si chtějí potvrdit vlastní postřehy nebo nápady
- ▶ Pokud facilitátor dojde k přesvědčení, že odpověď na otázku by měla najít skupina, může použít „efekt bumerangu“, tj. vrátit otázku zpět skupině
- ▶ Jak hodit „bumerangovou“ otázku?

Přesměřovací otázky

- ▶ Co si o tom myslíte vy ostatní?
- ▶ Myslím, že to souvisí s tím, co řekla Helena předtím. Heleno, co si o tom myslíš?

Parafrázování a otázky na objasnění

- ▶ V určitém stádiu diskuse potřebuje facilitátor udělat shrnutí nebo objasnění týkající se diskutovaného tématu.
- ▶ Proto je vhodné v tomto stádiu dávat otázky na objasnění, tj. vlastními slovy zopakujte, jak jste porozuměli tomu, co řekl někdo druhý. Zeptejte se, zda jste význam pochopili správně. Je-li třeba, požádejte o další informace.

Otázky k lekci

- 1) Vysvětlete pojem facilitace a uveďte k němu alespoň tři alternativní pojmy.
- 2) Kdy může učitel facilitaci využít?
- 3) Charakterizujte otevírající otázky.
- 4) Uveďte příklad bumerangové otázky.